

«La cultura mediterrània ha perdut una batalla»

Carles Mira, autor de pel·lícules com *Que nos quiten lo bailao* o *La portentosa vida del pare Vicent*, acaba d'estrenar amb èxit *Daniya*, una proposta de cine mediterrani. En la següent entrevista ens explica la filosofia d'aquesta manera de fer cine.

F. Nicolàs/C. Singla

■ ■ ■ **■** *Ha canviat molt Daniya des que es va imaginar el projecte fins ara, que ja s'ha estrenat?*

—Quan comences una pel·lícula mai no tens clar el que passarà i *Daniya* va tenir una gènesi molt llarga. Quasi et diria que jo no espere res, quan comença una pel·lícula. Per fer una pel·lícula fa falta una fascinació i una ambició que esperes traspasar-la al públic, tens l'esperança que siga un treball reconegut, però això són esperances, no són els motius reals, almenys per a mi.

—*¿Com s'ha portat la crítica amb la pel·lícula?*

—Home, el cine espanyol és mediocre, i tenim una crítica mediocre també i un públic mediocre, i uns realitzadors mediocres. Jo, sincerament, pense que són crítiques amb una mitjana mediocre. A mi, em sembla que tampoc no han posat el dit en la nafra, no han parlat de la pel·lícula dins de la línia que jo crec que se'n pot parlar.

—*¿Com s'hauria de parlar de la pel·lícula?*

—*Daniya* és una proposta de fer un cine mediterrani. No solament per la temàtica, sinó també pel llenguatge, per l'estructura narrativa. I crec que era una proposta molt honesta, en el sentit que no volia donar al públic el que el públic està demanant. És evident que la nostra cultura, en aquest moment, no és moda, que ha perdut la batalla, i el fet de ser una pel·lícula que defensa la nostra cultura i que s'està exhibint parlada en català és també un risc.

—*S'ha dit que aquesta era una pel·lícula més de director que de productor.*

—Nosaltres estem acostumats a pensar que el cine és com una novel·la, hi ha un escriptor únic que és responsable absolutament de tot. El cine és una indústria d'equip, i hi estic d'acord. Però ho diuen d'una manera despectiva, i això és un error.

—*¿Quin paper tenen els actors en aquest treball d'equip?*

«Parlar de cinema valencià és una limitació».

—Per a mi, molt important, jo crec que són intèrprets en el sentit real de la paraula. A *Daniya* els actors van treballar re-interpretant el text.

—*¿De quina manera s'han fascinat per la història els actors de fora com la Laura del Sol, o la Marie Cristine Barrault?*

—Cadascun ho ha viscut d'una manera determinada, alguns al principi, alguns a la meitat, o al final, i altres quan han vist la pel·lícula acabada, segons el seu caràcter i les circumstàncies personals del moment. La història que els musulmans eren els *bons*, al contrari del que s'havia dit sempre, podia resultar graciosa en un principi per als de fora. Ramon Madaula, que és un home de Sabadell, molt conscient, es va convèncer d'una manera racional, una mica com el seu personatge, que partia de Barcelona i anava cap al sud. En canvi, Laura del Sol ha estat més cap al final de la pel·lícula quan s'ha integrat, i ha estat fascinat d'una manera més intuïtiva.

—*¿Heu reinventat un ambient?*

—No, jo no l'he reinventat. El que jo he fet és estudiar una mica la cultu-

ra actual dels països mediterranis i fer una extrapolació al que seria l'origen d'aquella cultura. No hi ha res a la pel·lícula que no sigui ara aquí.

—*¿No creus que la pel·lícula exagera una mica el contrast entre l'obscurantisme cristià i la lluminositat i l'hedonisme musulmans?*

—Sí, en totes les crítiques hi ha un retrat entre línies que és com una defensa del món cristià, del fet que els cristians no eren tan obscurantistes. Això està bé, i vol dir que ens sentim molt cristians. Jo també soc cristià. Però la postura contra els àrabs era tan dominant, que si tu has de trencar-la, no pots anar amb filigranes ni matisos, ha de ser una cosa agressiva, combativa. Després ja vindran temps de matisos.

—*Aquella diferència entre els ambients cristià i musulmà, ¿encara persisteix, ara?*

—Em pense que sí, i això és una cosa que ara mateix està passant molt a Catalunya. Catalunya és un país també mediterrani, però té una part, per a mi, més centreeuropea, més tancada, més intolerant. Es nota moltíssim de l'Ebre cap avall, on la influència musulmana va ser més profunda. Jo crec que és una gent més oberta, més expressionista, i de l'Ebre cap amunt és com més impressionista, més racional, més tancada. Però Catalunya també és mediterrània, i jo crec que ara està en un moment en què ha de definir-se cap a la tolerància, cap a la influència mútua dels països. Ara ha de decantar-se a la seva tradició mediterrània, que jo crec que és com ha sigut sempre més Catalunya, o per por a no sé quines persecucions, o quins perills, tancar la platja, fer una muralla cap al mar i fer-se com més cristiana, entre cometes, sacralitzar-se a si mateixa o pensar que només ells tenen la raó.

Ara, jo crec que de l'Ebre cap avall, de tot el que es diu País Valencià, també hi ha un perill molt gran, que és la no-defensa dels valors propis. Segurament també estan massa oberts, s'es-

timen més el que ve de fora que el que tenen dins. Aquesta temàtica de la tolerància, i de la intolerància, jo crec que sí, que continuen.

—*Tu també has tingut problemes molt greus en relació a la intolerància en pel·lícules teves, i no els has tingut precisament ací dalt.*

—Per a mi el Mediterrani ja no és una àrea geogràfica concreta, el Mediterrani avui és una filosofia. Jo crec que a València hi ha judeocristians, evidentment, i ho dic d'una manera divertida, aplicat a una manera de pensar que tot el que és seu és sagrat, i per tant és intocable, no es pot criticar. I la intolerància també passa a València, i va passar en *La portentosa vida del Pare Vicent*. Una mica *Daniya* és maniqueïsta, això és evident, però està fet a posta, perquè siga més clara.

—*Un dels plantejaments és que els civilitzats siguin els moros.*

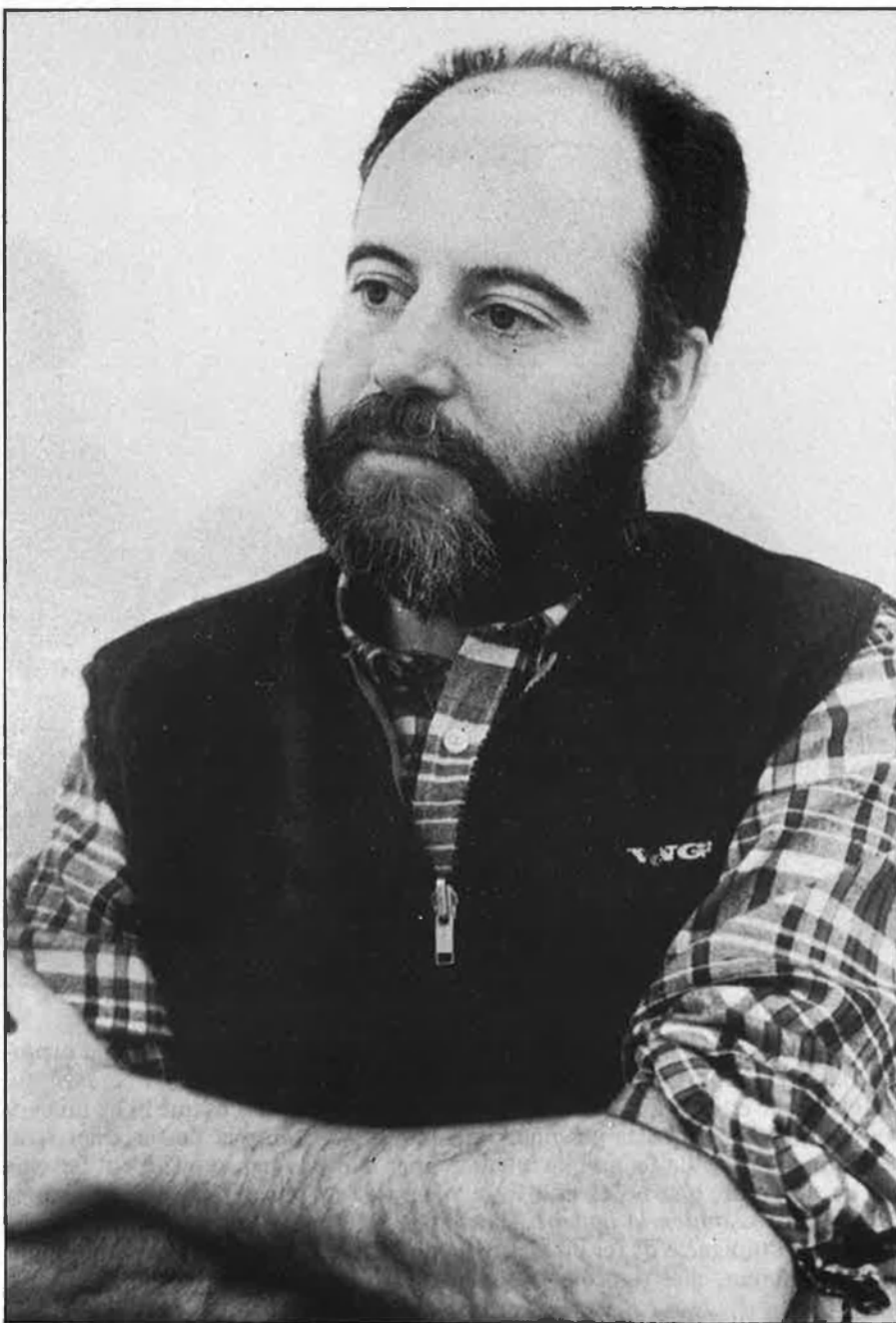
—Això sí que és veritat, jo volia dir que l'altra cultura també va existir amb molta força, i que en som fills també. I va haver-hi un moment en aquesta cultura que aquest país va ser el centre cultural del món, i això per a mi és molt important saber-ho, per sentir-me també orgullós del meu passat.

—*Sobre la qüestió de la filosofia mediterrània, que especialment a València s'hi insisteix molt des de les institucions, imagine que hi ha un element d'inflació. D'una banda, de tòpic, i de l'altra, de manipulació. ¿Fins a quin límit es pot portar aquesta història mediterrània?*

—Això és molt difícil de dir perquè la cultura mediterrània de moment ha perdut una batalla. No sé si la guerra. La història és un poquet llarga i pot donar moltes voltes, però ara el Mediterrani és una cultura de perdedors. Però jo crec que les arrels no són importants en si mateix, sinó que són un punt de partida. S'hauria de parlar menys del Mediterrani només per fer arqueologia, que ixquen les festes, els ninots, i quatre moros... Això sí que és confondre les arrels amb la flor.

—*Però a banda de les teves pel·lícules i d'alguns casos molt aïllats, ¿tu creus que la cultura catalana en aquest moment està recollint aquesta tradició mediterrània?*

—No, i abans ja hem parlat que Catalunya ara ha de decidir si vol ser mediterrània. Però també deïem que per a mi el Mediterrani és una filosofia, i jo reconec el Mediterrani en gent tan distant com Coppola. Sembla una mica estrany, però jo, quan he vist *Cotton Club* o *Apocalypse Now*, crec que hi ha una proposta molt mediterrània.

«El Mediterrani és ara una cultura de perdedors».

No solament és mediterrani Fellini, als Estats Units també hi ha una influència mediterrània, molt important, crec jo.

—*¿I quins en serien els trets definitoris?*

—En principi, una fascinació per la vida. En definitiva, el mediterrani és un home fascinat pel seu entorn, suposo que perquè el Mediterrani és bo, el clima és bo, la terra és generosa.

—*¿Quina va ser la intervenció de Josep Lozano en la configuració de la història de Daniya?*

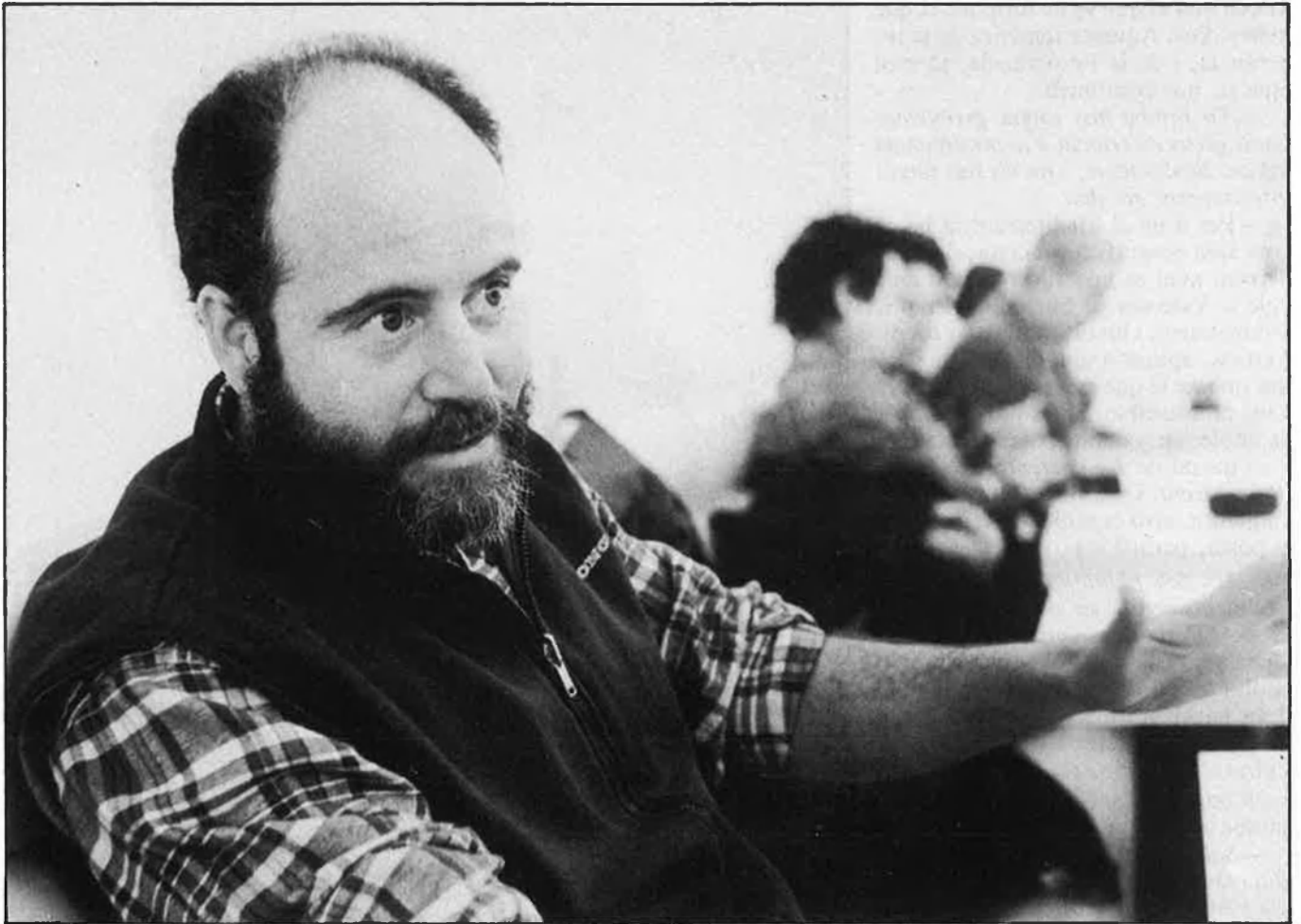
—Jo necessitava una persona apassionada per la història del seu poble, que fóra també escriptor, i coneixia Lozano de feia temps. Ell havia fet la

traducció de *¿Que nos quiten lo bailao!*, jo havia llegit els seus llibres, i em semblava que estàvem en la mateixa ona. I també sóc de l'opinió que un guió no l'ha de fer una sola persona, jo necessitava un company i ell reunia totes aquestes condicions.

Ell tenia el coneixement exacte que hi havia un ambaixador català que anava a Dénia, i ho va proposar. Ell treballava més des d'un punt de vista dels comtes de Barcelona, i jo més del punt de vista del sud.

—*Hi ha hagut també una intervenció important del Mikel d'Epalza.*

—Mikel d'Epalza és una mica en aquests moments a València el mentor del que ell denomina la morofília. Lla-

«No tinc cap dret a tenir esperances en TVV».

vors, el Pep i jo som aficionats, però ens faltava el suport professional de la història i que estigués a favor de la nostra visió, i ell era aquesta persona. Jo crec que *Daniya* s'ha fet amb la intenció de perdurar, que no és una festa com *¡Que nos quiten lo bailao!* Això et posa en l'obligació de fer un plantejament diferent, més rigorós.

—*Daniya* va néixer com a sèrie per a televisió. ¿Com es va convertir en llarg-metratge?

—Va haver-hi uns encontres de televisions mediterrànies que es van plantejar de fer una sèrie, un producte mediterrani. La productora Imatco va presentar el projecte de *Daniya*, va agradar moltíssim i d'allà va néixer el projecte de fer sis hores, i jo vaig escriure sis hores amb el Pep. Però passa que les mateixes limitacions econòmiques d'aquestes televisions van fer que el projecte, com a sèrie, fracassara. La solució que se li va acudir a Imatco va ser fer un llarg-metratge i tenir opció a la subvenció del Ministeri i de la Generalitat. Per a mi hi va haver un procés de deteriorament. Jo crec que televisió i cinema són dos mitjans totalment diferents.

—¿És cert que ara hi ha una explosió important del cinema català?

—El que és cert és que hi ha una voluntat a Catalunya de fer cine. Ara, ¿per a què, o per a qui? ¿Vol fer cine per a si mateixa? Jo crec que això és un error. La cultura catalana en aquests moments s'ha de replantejar molt bé si vol incidir fora, i per tant, deixar-se incidir.

—¿I del cinema valencià, es pot parlar?

—No, jo crec que no. Parlar de cine valencià, o de cine català, és una limitació.

—Però, ¿es pot parlar d'una producció constant en aquest moment?

—No, a València el cine és una excepció, i crec que ho serà sempre. València arriba tard al cine, és una indústria que ja no ha de créixer, que en tot cas, davalla. Ara no té sentit voler fer cine a València. Si es fa, serà d'una manera circumstancial, i se li ha de donar suport, però crear ara una estructura industrial, no té sentit.

—¿T'han fet alguna proposta a TVV?

—No, i et puc explicar que *Daniya*, que és un tema que ha interessat a Mar-

roc, a Egipte, a italians, a francesos, a catalans, no ha interessat a Televisió Valenciana. Garcia-Lliberós va tenir a les mans la proposta de col·laborar i va dir que no li interessava. Això també demostra per on va en aquests moments la política cultural. Jo no tinc cap dret a tenir esperances en TVV perquè ja tinc l'experiència de *Daniya*, que es van negar a col·laborar. Les raons ja les explicaran, però no era perquè no tenien diners, perquè sí que en tenien. ¿Què puc esperar jo d'una Televisió Valenciana que no s'interessa per un producte que parla de València, escrit, musicat i dirigit per valencians, i que interessa a tants països mediterranis? No espere res. Ara, queda molt camí per recórrer.

—¿Com és el nou projecte en què estàs treballant?

—És un projecte en què trenque ja amb fer cine històric. No vull dir que no ho faré mai més, però ara mateix, m'interessa més fer un cine actual. És una comèdia, tracta del poder i de Madrid, amb una visió mediterrània, i estem treballant amb la Maruja Torres. Però és un projecte que just acaba de néixer. □